

Project Wal-Zwijn

Het Sigmaplan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de rivier-natuur een boost.

De Schelde staat onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een zeer hoge stand. Combineer dat met een noordwesterstorm op zee en het water zwelt nog meer aan. We spreken dan van stormtij. De stormvloedramp van 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Daarom besliste de overheid dat er betere bescherming nodig was. Die kwam er in de vorm van het Sigmaplan, een grootschalig project dat de waterveiligheid moet garanderen. In 2005 kwam er een geactualiseerd Sigmaplan. Bescherming tegen overstromingen blijft het doel. Maar tegelijk zal de Vlaamse overheid de natuur langs de rivier herstellen en verder ontwikkelen. Wal-Zwijn maakt deel uit van het geactualiseerde Sigmaplan.

Sigmaplanproject Wal-Zwijn: een kleine oase en een grote troef voor de veiligheid

De omgeving van Hamme is van oudsher erg gevoelig voor overstromingen. Daar brengen we verandering in, door de Schelde meer ruimte te geven om te (over)stromen. Op dit moment zijn de werken in Wal-Zwijn al goed gevorderd: we hebben de ringdijk afgewerkt, het gebied Groot Schoor teruggegeven aan de Schelde en de 2 gecombineerde in- en uitwateringssluizen gebouwd. Nu staat onder meer nog de aanleg van de overloopdijk op de planning. Over enkele jaren zal Wal-Zwijn dan een volwaardig overstromingsgebied met typische rivier natuur zijn.

Locatie

Provincie Oost-Vlaanderen, Hamme

Oppervlakte

165 hectare

Rivier

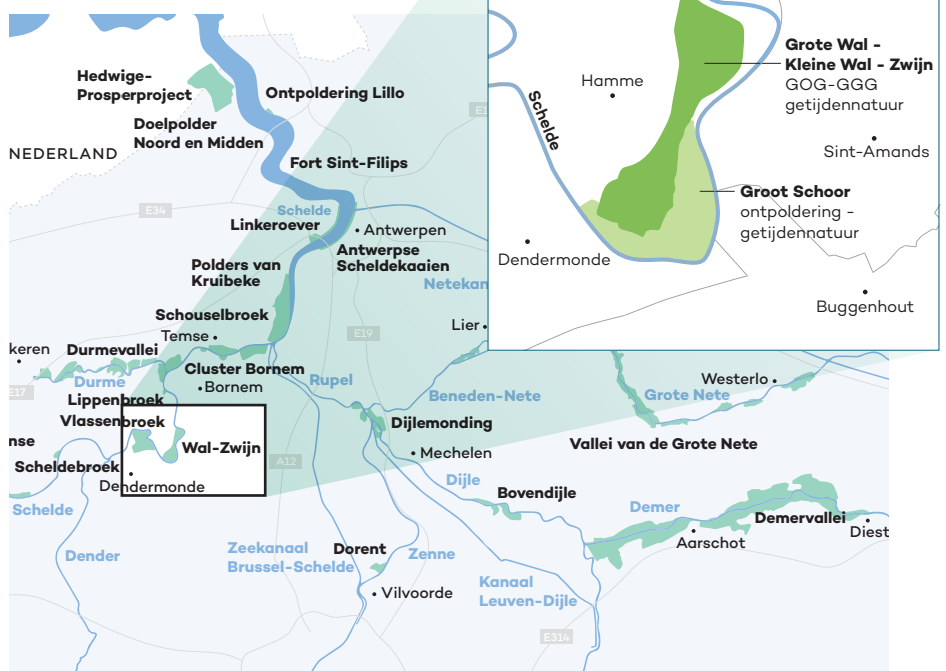
Schelde

Ingrepen

- Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)
- Ontpoldering

Waarom?

- Bescherming tegen wateroverlast
- Ontwikkeling getijdennatuur

Wat zijn de ingrepen?

We verhogen de waterveiligheid in de regio.

De deelgebieden **Grote Wal, Kleine Wal** en **Zwijn** vormen we om tot een gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GGG). Samen zullen ze overtollig rivierwater opvangen bij stormtij. Om de achterliggende dorpskernen, akkers en graslanden droog te houden, bouwden we een ringdijk aan de westelijke kant van Wal-Zwijn. Die moet het water, dat het overstromingsgebied inloopt, tegenhouden.

De stevige ringdijk van zo'n 6 meter hoog en 3 kilometer lang werd in de zomer van 2021 al afgewerkt. Vanop de nieuwe dijk kan je het veranderende Scheldelandschap bewonderen. Voor de aanleg van de dijk gebruikten we 3 soorten grond: gebaggerd

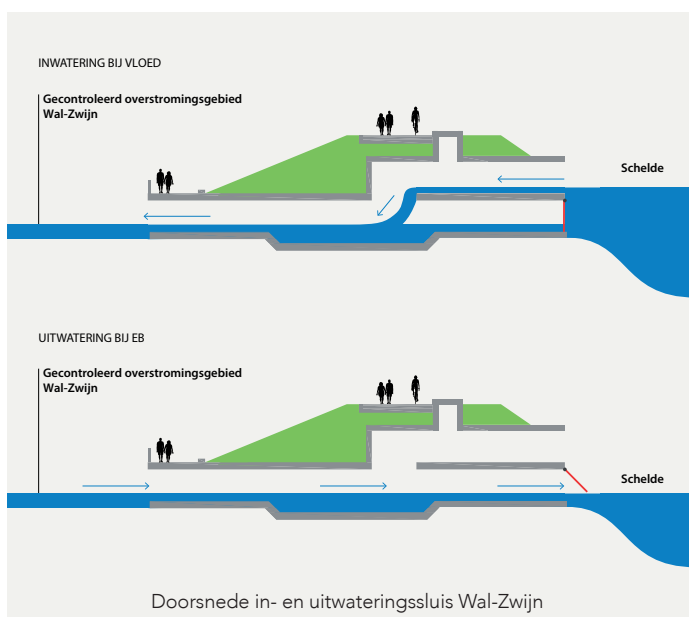
zand uit de Durme, grond die is vrijgekomen bij de ecologische inrichtingswerken in Wal-Zwijn en tot slot per schip aangevoerde grond. We bouwden de dijk zo op een milieuvriendelijke en duurzame manier.

In 2023 werd ook de bouw van de in- en uitwateringssluizen afgerond. Die zullen elke dag een beetje water in en uit het gebied laten stromen.

Door **Groot Schoor** te ontpolderen, gaven we de Schelde 25 hectare extra ruimte om te stromen én de getijden opnieuw vrij spel te laten krijgen. Zo wordt de kracht van het water getemperd. En dat betekent minder kans op wateroverlast.

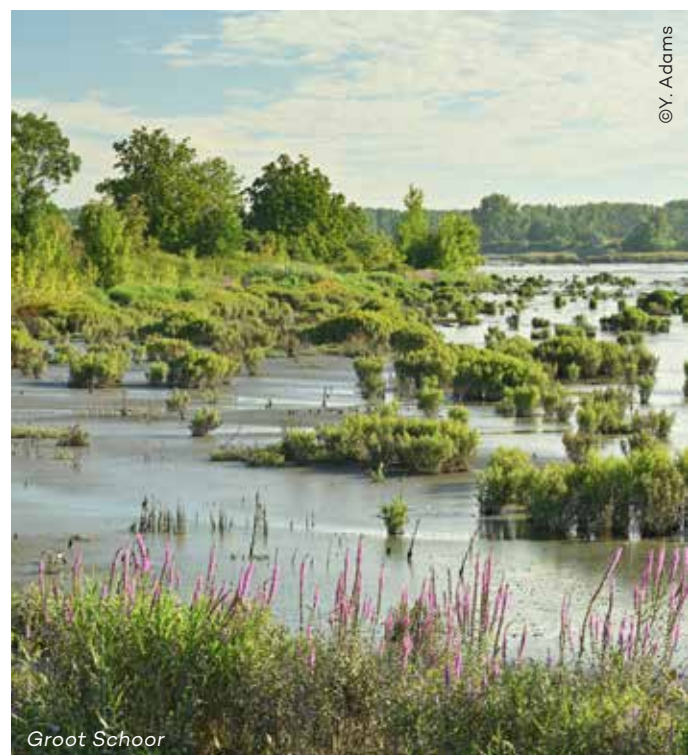
Gecontroleerd gereduceerd getij (GGG)

Een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) is een gebied naast de rivier dat water opvangt bij extreme weersomstandigheden. Het water loopt dan over een overlooppdijk het gebied in. Om te voorkomen dat ook woonkernen onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk. Een gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG) voegt daar nog een slim sluiensysteem in de overlooppdijk aan toe. Bij vloed laat een hoge inwateringssluis een beperkte hoeveelheid water binnen. Net genoeg om de groei van slikken en schorren op gang te brengen. Bij eb vloeit het water langzaam terug naar de Schelde via een lage uitwateringssluis. Zo combineert dit gebied veiligheid met de ontwikkeling van getijdennatuur.

Ontpoldering

Als we ontpolderen, geven we land terug aan de rivier. Daarbij trekken we eerst landinwaarts een nieuwe dijk op. Vervolgens maken we openingen in de oude dijk. Zo ontstaat er extra ruimte tussen de oude en de nieuwe dijk, waarin de rivier kan (over)stromen. Daardoor neemt de kracht van het water af, daalt de waterstand op de rivier en vermindert de kans op overstromingen in de regio. Omdat de getijden hier opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er ook waardevolle getijdennatuur.

©Y. Adams

LIFE Sparc

Met het Sigmaplan wapenen we de Scheldevallei beter tegen de gevolgen van de klimaatverandering, zoals de zeespiegelstijging en periodes van hevige neerslag. In Europa wordt het Sigmaplan als een voorbeeldproject beschouwd. Daarom kunnen een aantal Sigmaplangebieden, waaronder Wal-Zwijn, rekenen op bijkomende financiering van Europa via het project LIFE Sparc (life-sparc.eu).

©Y. Adams

Scholekster

©H. Willcox

Kluut

©L. Meert

Kleine plevier

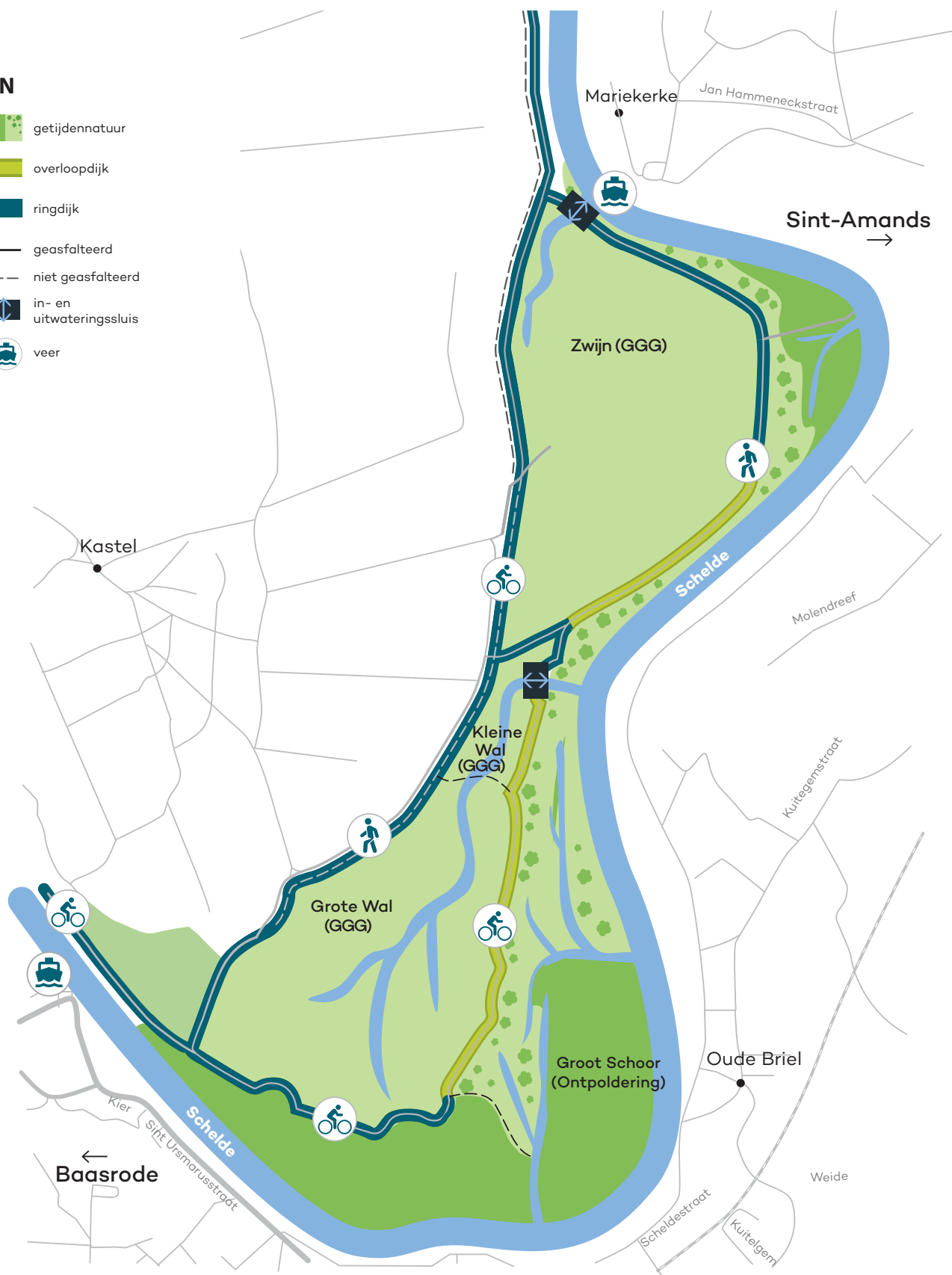
Tegelijk herstellen we zeldzame getijdennatuur.

Wanneer de getijden opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er een landschap van waardevolle slikken en schorren. Die trekken op hun beurt verschillende planten en dieren aan.

Ook in Groot Schoor ontwikkelt zich typische Scheldenatuur. In een eerste fase zijn dat voornamelijk slikken. Daarna volgen schorren met riet en wilgenvloedbos. Die natuur geeft het ecosysteem een boost. Tal van bijzondere dieren, zoals de kluut, de scholekster en de kleine plevier, voelen zich hier thuis.

- getijdennatuur
- overloopdijk
- ringdijk
- geasfalteerd
- niet geasfalteerd
- in- en uitwateringssluis
- veer

Projectnaam	Status project	Oppervlakte	Gemeente	Duurtijd	Rivier	Ingreep
Grote Wal, Kleine Wal en Zwijn	Lopend	140 hectare	Hamme	2010-2025	Schelde	Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij
Groot Schoor	Afgelopen	25 hectare	Hamme	2007-2021	Schelde	Ontpoldering